

Tilsyn i staldene – velfærdskrav for kvæg

Fuglsøcentret den 4. september 2019

Landskonsulent Ole Aaes, SEGES, HusdyrInnovation
Kvæg

SEGES

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

Natur- og Landbrugskommissionens forslag

- NLK foreslog, at adskille areal og anlæg.
- Der skal udvikles en emissionsbaseret regulering hvor godkendelsen baseres på udledningsgrænser for de væsentligste natur- og miljøpåvirkninger frem for grænser for antal dyr (og/eller dyreenheder) og dyreholdets sammensætning.
- Ønsket var at basere på målinger, men det er tiden og teknologien ikke til. Derfor er det stadig modelberegninger (normtalsberegninger) der ligger til grund for reguleringen.

Stiplads- eller staldarealbaseret regulering

- Meningen var, at stalden godkendtes til et bestemt areal, en bestemt dyregruppe og en valgt miljøteknologi
- NH₃ -og lugt-emission tættere koblet med nettoareal end med antal producerede dyr
- Løser problemer med øget mælkeydelse og øget produktivitet
- Der var meget fokus på, at der ikke blev dyrevelfærdsmæssige problemer ved at anvende en stiplads- eller arealbaseret regulering
- Derfor var kravet anvendelse af minimumsarealer ved beregninger for alle dyrekategorier, også på kvæg
- Ikke en let sag at bestemme hvad et minimumsareal er.
- En malkeko går på forskellige gulvtyper gennem en laktationscyklus og opdræt vokser og derfor er problemer med et teoretisk minimumsareal og en faktisk

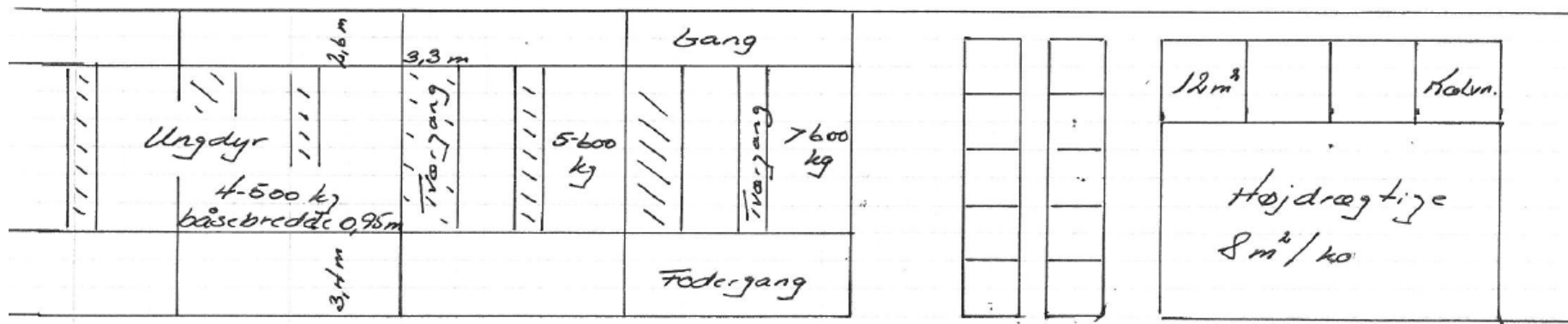
Minimumsareal for en malkeko af stor race

- En malkeko er gold, højdrægtig, kælvende, syg, lakterende, under opsamling til malkning, under malkning eller frasepareret. Alle disse områder har forskellig arealkrav, gulvtype, belastning med gødning og tid for ophold, men vi kender kun N-udskillelsen for hele cyklus
- Med udgangspunkt i en besætning på 200 køer er beregnet et gulvareal ifølge Dansk anbefalinger (lov om hold af Malkekvæg) på 5,68 m² ex. sengebås, hvoraf de 0,40 m² er uden for laktationsområdet. Arealet er 7,99 inkl. sengebås bag nakkebom.
- Med udgangspunkt i den daværende emission på det valgte gulv i laktationsperioden (spalter og bagskyl), gav det en emission på gulvarealet på 1,85 kg N pr. m², og 0,93 kg på et miljøgulv
- Med sengebåsen, der blev det valgte areal (stor race 7,99 m²) gav det 1,33 /0,66 kg N pr. m² på de to gulve
- En beregning af hvert gulvtype for sig (spalte, dybstrøelse), giver en forskel på ca. 30 gram NH₃-N pr. årsko

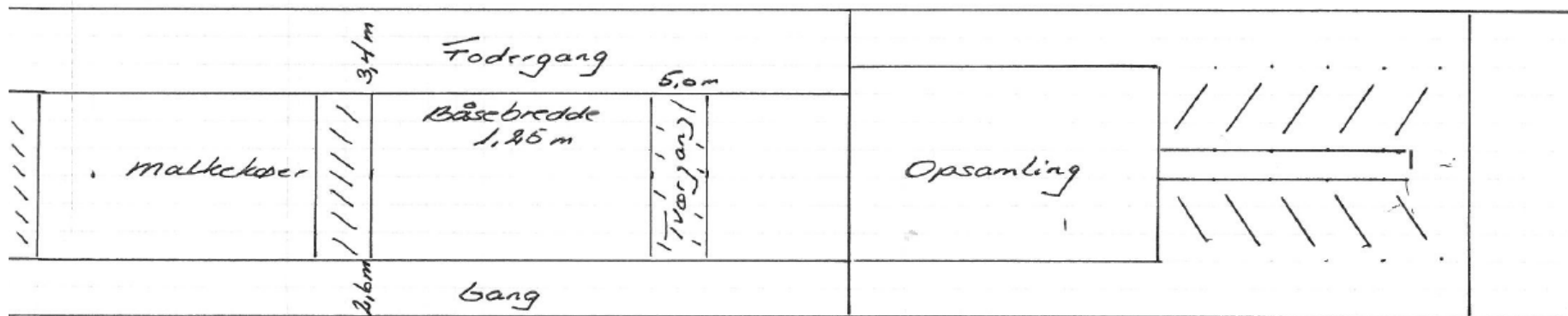
Emission pr. m² fra opdræt over 6 mdr. til kælving, stor race

- Minimumsareal ifølge praktiske byggeregler og arealkrav i loven om bredde af gange og passager, giver et areal på 4,54 m² pr. opdræt, mens lovens minimumskrav giver 3,73 m² i en besætning med 200 stk. opdræt
- Forskellen i minimumsareal og praktisk areal skyldes byggeteknik med lige gange
- Emissionen bliver, med udgangspunkt i nuværende emission pr. opdræt, 1,20 kg /m² henholdsvis 1,45 kg pr. m².
- Det er ikke logisk, at opdræt har lavere emission pr. m² end køer, da TAN andelen er langt højere hos opdræt
- Årsagen er, at der gennem tiden aldrig er målt på opdræt, som bare har fået køernes emissionsfaktorer
- Da koncentrationen af N i gyllen sandsynligvis også har betydning for emissionen, så er det endnu mere ulogisk med lav emission hos opdræt, da koncentrationen er langt højere end hos malkekøer

Stald: 2 rækker ved hhv. Køer og kvier (stor race)

Foderbord

Tværgang køer, 5.0 m incl. drikkekar og køberste
kvier, varierer efter dyrenes vægt, men er incl. drikkekar

Fastsættelse af fælles emissionsfaktor pr. m2

Dyrekategori	Produktions-areal(m ² /dyr)	Emission/dyr, Kg NH ₃ -N	Emissionsfaktor (kg NH ₃ -N/m ² /år)	
			Beregnet	Fastsat
Malkekøer, tung race	7,99	10,61	1,328	1,34
Malkekøer, Jersey	6,61	8,94	1,353	1,34
Kvier, 6 mdr. til kælving, Tung race	3,82	5,41	1,416	1,34
Kvier, 6 mdr.- kælving, Jersey	2,99	4,09	1,367	1,34

Fordele og ulemper

- Sikre mulighed for fulde stalde (øget mælkeydelse)
- Forenkle miljøkontrol (type dyr og staldareal + teknologier)
- Komme nærmere EU's måde at godkende og tolke BAT pr. stiplads
- Spare penge på miljøansøgninger og kontrol
- Ingen indskrænkning af produktionsrettigheder ved reduceret produktion
- Produktioner med flere m² pr. dyr har øget emission pr. dyr, derfor vil det være sværere at give god plads til dyrene nær NH₃-følsom natur og lugtfølsomme naboer
- BAT-krav pr. m² er dog ens i velfærds og normale stalde

Dyrevelfærd

Der er 2 ting I skal være opmærksomme på

1. Er der renoveret i en eksisterende stald
 2. Bygges der nyt
- Hvis er bygges nyt, skal ALT i loven være opfyldt
 - Hvis der renoveres er der overgangsordninger
 - Hvad betyder det så i praksis?

Kravene der allerede er trådt i kraft fra 2014 og 2016

- Der skal være en seng pr. ko og kvie
- Opdrættet skal i mindst 20 timer af døgnet have adgang til grovfoder
- Køer og kvier skal tilses mindst en gang om dagen- syge dyr skal tilses efter behov og min. gange dagligt
- Det er ikke tilladt at bruge elektriske aggregater inde i staldene fx i drivbom eller tråd (Rygstød i bindestald vil dog være tilladt indtil 2027)
- Køer må kun bindes i visse situationer og kun i 1 time
- Når afgræsning anvendes, skal vejrforhold, marken og græs være egnet hertil
- Underlag i hvileareal skal være tørt og blødt
- Sygebokse må ikke bruges som kælvningsboks

Kravene der allerede er trådt i kraft fra 2014 og 2016, fortsat

- Kælvningsboks må kun bruges som sygeboks ved ikke smitsom sygdom
- Syge og tilskadekomne køer skal kunne holdes adskilt fra andre kreaturer
- Fuldspaltestalde (for stalde taget i brug mellem 01.07. 2010 til 30.06. 2012): Kvier som går i fuldspaltebokse skal på græs, indtil fuldspaltebokse udfases i 2022
- Køer skal have fri adgang til vand fra vandspejl - her menes vandkopper eller vandkar
- Ungdyr og kalve skal have adgang til frisk drikkevand
- En ædeplads skal være 65 cm for små racer og 70 cm for store racer
- Kloveftersyn – mindst to årlige for køer, og efter behov for ungdyr. Mindst ét årligt kloveftersyn skal foretages af en dyrlæge eller klovbeskærer, der ikke er ansvarlig for eller arbejder på bedriften.

Kravene der allerede er trådt i kraft fra 2014 og 2016, fortsat

- Ledig sygeplads til ungdyr
- Der skal være mulighed for maskinmalkning i syge- og kælvningsbokse
- Beredskabsplan ved strømsvigt
- Behandlingsfaciliteter
- Gulvet skal være skridsikkert og gødning fjernes
- Sygepladser skal der være mindst 1 af for hver 100 køer, og underlaget i sygebokse skal være blødt og tørt
- Underlag i kælvningsboks skal være blødt og tørt
- Fuldspaltestalde, kvier som går i fuldspaltebokse skal på græs, indtil fuldspaltebokse udfases i 2024 (for stalde taget i brug før 2010)

Men blev loven ikke udsat??

Bindestalde

- Udfasning af bindestalde forlænges fra 2022 til 2027
- Betingelser, alle kreaturer i bindestalde kommer på græs i sommerhalvåret.
- Det er endvidere en betingelse, at de i bindestalden anvendte bindsler giver køerne den fornødne bevægelsesfrihed.

2022

- 4 krav der er blevet udsat indtil 2022 for **eksisterende bedrifter**
- §17 (loven) Fra 1. juli skulle alle køer have adgang til roterende ko-børste. 1 stk. pr. 50 køer. Sygebokse, separations-afsnit og enkelt-kælvningsbokse er undtaget.
- § 39 og § 40 (bek.) Ungdyr og kalve skulle kunne udføre hudpleje ved stationær børste.
- § 21, stk. 2(Bek.) En ædeplads pr. ko til nykælvere, de første 12 dage efter kælvning, eller indtil koens fysiologiske balance er reetableret.
- § 24, stk 2 (Bek.)Maksimalt seks køer pr. vandkop, og der skal altid være vandspejl.
- Fuldspaltebokse udfases for fuldspalte stalde, der er taget i brug mellem 2010-2012
- Bindestaldene udfases

2024

- Alle fuldspaltestalde udfases
- Der må højst være to køer pr. ædeplads ved fodring efter ædelyst
- En ko pr. ædeplads ved restriktiv fodring
- Der skal være en sygeboks pr. 100 køer
- Krav om en eftergivelig overfladebelægning på egentlige opsamlingspladser

2024

- Ko og kalv skal gå sammen i minimum 12 timer efter kælvning
- Der skal være 4 kælvningspladser pr. 100 køer, heraf 2 i form af kælvningsbokse, øvrige til kælvningsforberedelse
 - Kælvningsbokse er 12/10 m², fælles kælvningsforberedelse kræver 8/6,8 m² – heraf mindst 4/3,4 m² hvileareal

2024

- Plant gulv bag foderbord
 - Ingen rund bund
 - I forhandlinger omkring repo
- Maks. 10 køer pr. meter drikkekar
- Areal krav ved fællesboks til ungdyr med strøelse over det hele og ustrøet ædeplads
- Liggearealet i bokse til ungdyr med ustrøet ædeplads
- Foder til ungdyr min. 1 gang dagligt
- Ved afgræsning – drivgange og skygge
- Modtagerafsnit til slagtekalve
 - Adskillelse med inventar er fint

2034

- Længden og bredden af sengebåsene til køer og kvier
- Gangbredderne til køer og kvier
- **Total** hvileareal pr. ko – stor race 8 m², lille race 6,6 m²
 - I modsætning til grise har kvæg **Total**areal inkl. inventar og vandkar etc.
- 1 behandlingsplads til fiksering af koen pr. besætning
- Hvis selvstændige opsamlingspladser – 1,5 m² for stor race og 1,35 m² for lille race
- Arealkrav i hvileareal ved dybstrøelse

Dyrevelfærdskontrol

- Fødevarestyrelsen kontrollerer nationale regler og besøger omkring 5 % af besætningerne pr. år. Dertil kommer lejlighedsvis besøg i.f.m. særlige kampagner.
- Landbrugsstyrelsen kontrollerer regler fra EU: Dyrevelfærd, hygiejne, foder og malkning, mærkning af dyr, økokontrol etc.
- Sundhedsrådgivning:
 - Alle besætninger med mindst 100 køer skal have sundhedsrådgivning. Dette indebærer minimum to årlige besøg med dyrevelfærd på dagsordenen.
- Klovbeskæring kan ikke helt betragtes som velfærdskontrol, men to tvungne besøg pr. år
- Arlagården tjekker hvert tredje år:
 - at inventar og gulve ikke skader, dyrenes udseende (snavs og hudpleje), locomotion, at syge dyr er i aflastning, adgang til vand og at alle har velstrøet og tørt leje

Tilsyn i staldene - dyrevelfærd

- I skal ikke bekymre jer for antal dyr i besætningen eller velfærd, men kun at der ikke er inddraget arealer der ikke er med i miljøgodkendelsen og at BAT-teknologierne er i drift og lever op til kravene, samt at det er den rigtige dyretype.